

Wprowadzenie

Książka, do której z przyjemnością piszę to wprowadzenie, stanowi zbiór tekstów jubileuszowych poświęconych Profesorowi Kazimierzowi Przyszczyckowskiemu – uznanemu naukowcowi, dydaktykowi i organizatorowi życia akademickiego. I ten jej kontekst, związany z Profesorem, jest bardzo ważny, składa się na niego bowiem koloryt postaci, które przez dekady związane z nim były (i są) – jako jego przyjaciele, współpracownicy czy uczniowie. To znakomici, znani, nie tylko w Polsce, naukowcy, którzy są autorami książek znajdujących się już w kanonie dzieł tworzących dorobek pedagogiki współczesnej. Ale to także młodzi doktorzy, którzy pod kierunkiem Kazimierza Przyszczyckiego pisali swoje dysertacje. Wszyscy oni, poprzez umieszczenie tekstów w tej publikacji, dają wyraz swojego szacunku dla postaci i dorobku Profesora.

Zbiór ten stanowi nie tylko jednak książkę jubileuszową. Jest to wartościowe dzieło naukowe samo w sobie. Z jednej strony, podsumowuje stan wiedzy w jasno sprecyzowanych polach badawczych, z drugiej – wyznacza nowe „punkty wyjścia” badań i rozważań teoretycznych dla pedagogiki współczesnej i szerzej – nauk społecznych i pedagogicznych. Trudno w tym miejscu omówić zakres i treść wszystkich znajdujących się w tym tomie artykułów – oryginalnych, napisanych z polotem, stojących na wysokim poziomie; warty czytania i cytowania. Bez wątpienia wszystkie z nich wpisują się w zainteresowania naukowo-badawcze Profesora Kazimierza Przyszczyckiego. Można więc powiedzieć, że nie są one przypadkowe, lecz starannie dobrane i tworzące spójną całość, co stanowi niewątpliwą zasługę redaktora naukowego tego tomu – Wiesława Ambrozika.

Otwierające część pierwszą książki artykuły Bogusława Śliwerskiego i Mirosława J. Szymańskiego podejmują, z perspektywy analityczno-krytycznej, problemy współczesnej polityki oświatowej – tak bliskie Profesorowi Kazimierzowi Przyszczyckowskiemu (poświęcił im niejedną rozprawę). W nurcie tym mieści się także bardziej socjologicznie zorientowany tekst Agnieszki Gromkowskiej-Melosik, dotyczący relacji między edukacją a strukturą społeczną.

Z kolei Zbigniew Kwieciński, Anna I. Brzezińska i Marian Nowak analizują „tożsamościową sytuację” młodego pokolenia – z różnych perspektyw, a w szczególności tych, które mają swój nieunikniony kontekst edukacyjny (od relacji ze światem w warunkach kryzysu, poprzez problem wychowania dla wolności, do wspierania wychowania). Krąg tych zagadnień poszerzony jest przez rozdziały autorstwa Stanisława Dylaka (podejmującego zagadnienie kształcenia nauczycieli) i Mirosława Radoły (o jakości nowej szkoły). Zaliczam do nich również artykuł Tomasza Polaka i Beaty Anny Polak, który zawiera w sobie interesującą propozycję teorii życia społecznego. Wszystkie te teksty w sposób zdecydowany współgrają z typową dla Profesora Kazimierza Przyszczykowskiego wrażliwością na dynamikę relacji między tym, co makro (tendencje społeczne), a tym, co mikro (pedagogika codzienności).

Z kolei teksty Sylwestra Dworackiego, Bogdana Walczaka i Zbigniewa Rudnickiego nadają książce bardzo ważny stricte „oddech humanistyczny”, odnosząc się jak gdyby do umiejętności (i nawyku) interpretowania przez Profesora Przyszczykowskiego życia społecznego z perspektywy Humanisty. Pierwszy z tych autorów rekonstruuje wybrane aspekty romansu greckiego Heliodora, drugi – przedstawia językoznawcę w jego roli odbiorcy tekstów pedagogicznych, a trzeci podejmuje wybrane wątki filozofii „wokół Korczaka”.

Również i druga część książki zawiera teksty, których problematyka – znając biografię i twórczość Profesora Kazimierza Przyszczykowskiego – musi być Mu bliska. Trzy pierwsze, znajdujące się tutaj artykuły napisali: Jerzy Marian Brzeziński (o naprawie szkolnictwa wyższego w kontekście nauk społecznych), Zbyszko Melosik (o wolności akademickiej), Joanna Szafran (o merkantylizacji szkolnictwa wyższego). Bez wątpienia ich treść zdecydowanie przystaje do często wyrażanej przez Profesora Kazimierza Przyszczykowskiego troski o podmiotowość i autonomię uniwersytetu.

Teksty Ewy Solarczyk-Ambrozik, Wiesława Jamrożka i Joanny Jarmużek dotyczą kolejnego obszaru naukowych i społecznych zainteresowań Profesora Kazimierza Przyszczykowskiego. W każdym z nich podejmowany jest bowiem inny kontekst problemu dorosłości czy edukacji dorosłych: od przemian oświaty, poprzez analizę roli oświaty dorosłych podczas kongresów pedagogicznych w Drugiej Rzeczypospolitej, do analizy rozwojowych implikacji dorosłości. Wreszcie trudno nie zauważyć, że tekst Wiesława Ambrozika, poświęcony reedukacji skazanych jako zaniedbanemu ogniwu resocjalizacji, wpisuje się w typową dla osobowości Profesora Przyszczykowskiego ideę dawania „kolejnej szansy” osobom, którym się – z takich czy innych przyczyn – w życiu (także i akademickim) nie powiodło. Z kolei tekst Izabeli Cytlak dotyczący kwestii funkcjonowania społeczności muzul-

mańskiej w Paryżu koreluje z zainteresowaniami Profesora Kazimierza Przyszczypkowskiego problemami konfliktów i adaptacji w społeczeństwach wieloetnicznych.

Otrzymał więc Profesor Kazimierz Przyszczypkowski dar znakomity – zarówno w aspekcie społecznym od grona swoich przyjaciół, współpracowników i uczniów, jak i w aspekcie stricte naukowym. Jest to dzieło o dużej wartości akademickiej, tworzące znakomite tło dla Jego biografii i Jego osoby.

prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik
Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM